

P6_TA-PROV(2004)0011

Sytuacja na Białorusi

Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie sytuacji na Białorusi

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie sytuacji na Białorusi,
- uwzględniając w szczególności swoją rezolucję z dnia 24 października 1996 r. w sprawie sytuacji na Białorusi¹, w której Parlament postanowił, by nie podejmować dalszych kroków w kierunku ratyfikowania układu o partnerstwie i współpracy UE - Białoruś, dopóki władze Białorusi nie dadzą jasnych sygnałów świadczących o ich zamiarze pełnego poszanowania podstawowych reguł demokracji i praw człowieka,
- uwzględniając w szczególności swoją rezolucję z dnia 5 lipca 2001 r. w sprawie Białorusi², przyjętą przed wyborami prezydenckimi w 2001 r., oraz raporty Trójki Parlamentarnej (Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE, Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy i Parlamentu Europejskiego) opublikowane po wyborach powszechnych w 2000 r. (30 stycznia 2001 r.) i wyborach prezydenckich w 2001 r. (4 października 2001 r.),
- uwzględniając w szczególności swoją rezolucję z dnia 11 lutego 2003 r.³ w sprawie stosunków między Unią Europejską a Białorusią: w kierunku przyszłego partnerstwa,
- uwzględniając deklarację szczytu OBWE w Stambule z 1999 r.⁴,
- uwzględniając rezolucje Rady Europy w sprawie sytuacji na Białorusi, a zwłaszcza rezolucję z dnia 28 kwietnia 2004 r.⁵ w sprawie prześladowania prasy w Republice Białorusi,
- uwzględniając niedawne oświadczenie szefa biura OBWE w Mińsku krytykujące wyroki skazujące na karę więzienia dwóch członków opozycji białoruskiej oskarżonych o zniesławienie Prezydenta Białorusi,
- uwzględniając oświadczenie wydane przez Prezydencję Holenderską w imieniu Unii Europejskiej w dniu 30 lipca 2004 r. w sprawie niemożliwego do zaakceptowania nacisku wywieranego przez władze Białorusi na Europejski Uniwersytet Humanistyczny w Mińsku⁶,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 11 maja 2004 r. w sprawie Europejskiej Polityki Sąsiedztwa (COM (2004) 0373),

¹ Dz.U. C 347 z 18.11.1996 r., str. 168.

² Dz.U. C 65 E z 14.03.2002 r., str. 373.

³ Dz.U. C 43 E z 19.02.2004 r., str. 60.

⁴ SUM.DOC/2/99, 19 listopada 1999 r.

⁵ Rezolucja Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 1372 (2004).

⁶ 11835/1/04 REV 1.

- uwzględniając rezolucje przyjęte przez Komisję Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka i jej decyzję o powołaniu specjalnego sprawozdawcy dla Białorusi,
- uwzględniając art. 103 pkt 4 Regulaminu,
- A. zważywszy, iż dnia 17 października 2004 r. odbędą się wybory do parlamentu Białorusi,
- B. zważywszy, iż prezydent Łukaszenko zdecydował o przeprowadzeniu w tym samym czasie referendum w sprawie usunięcia z konstytucji artykułu, który ogranicza kadencję prezydenta do maksymalnie dwóch następujących po sobie pięcioletnich okresów pełnienia urzędu,
- C. zważywszy, że Trójka Parlamentarna uznała, iż ani wybory parlamentarne w 2000 r., ani wybory prezydenckie w 2001 r. nie były wolne i uczciwe, oraz że były one poprzedzone przez samowolne akcje rządu przeciwko opozycji politycznej, niezależnym mediom i organizacjom obserwującym wybory,
- D. zważywszy, że zamiast poprawić się, sytuacja na Białorusi dodatkowo pogorszyła się i dochodzi tam obecnie do rozmyślnego łamania praw człowieka, Izba Niższa Parlamentu pozbawiona została uprawnień prawodawczych, a życie gospodarcze jest regulowane przez Prezydenta; zważywszy, iż naruszenia te obejmują uwięzienie członków opozycji demokratycznej i stosowanie wobec nich innych form represji, wykreślanie z rejestru partii politycznych w przededniu wyborów, szykanowanie i zastraszanie kandydatów opozycji oraz zakazywanie przedstawicielom partii opozycyjnych obecności w lokalach wyborczych,
- E. zważywszy, iż UE wielokrotnie potępiała aresztowania prominentnych liderów opozycji przez rząd Łukaszenki oraz że brak jest postępu w nierozwiązanych przypadkach zniknięcia ludzi,
- F. zważywszy, iż w ciągu minionych kilku lat ponad 50 demokratycznych organizacji pozarządowych różnych szczebli i różnych orientacji politycznych, ponad 20 niezależnych mediów, kilka instytucji edukacyjnych i kilka partii politycznych zostało zlikwidowanych ze względów „technicznych”, gdy tymczasem było oczywiste, że we wszystkich wypadkach organizacje te zostały ukarane za krytykowanie Prezydenta i jego polityki,
- G. zważywszy, iż ciągle mają miejsce na Białorusi politycznie umotywowane aresztowania i procesy działaczy ruchów demokratycznych i niezależnych dziennikarzy oraz deportacje obywateli obcych państw; zważywszy, iż zaledwie przed kilkoma dniami skazano dwóch członków białoruskiej opozycji, Walerego Lewoniewskiego i Aleksandra Wasiljewa, na dwa lata więzienia za zniesławienie Prezydenta Białorusi,
- H. jest w najwyższym stopniu zaniepokojony decyzją władz białoruskich o cofnięciu pozwolenia na legalną działalność cieszącemu się międzynarodowym uznaniem Europejskiemu Uniwersytetowi Humanistycznemu w Mińsku, będącemu znakomitym przykładem wolności akademickiej i dążenia ku prawdziwie europejskim wartościom w nauczaniu i programach badawczych, co będzie mieć poważne konsekwencje dla akademickiej przyszłości setek studentów i nauczycieli,
- I. mając na uwadze rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z dnia 28 maja

2004 r., które uznało dowody udziału najwyższych urzędników państwowych w porwaniu i domniemanym morderstwie czołowych postaci opozycji w 1999 r.,

- J. podkreślając rosnącą izolację polityczną Białorusi, jedyne go kraju Europy Środkowej, z którym UE dotąd nie podpisała układu o partnerstwie i współpracy,
- K. podkreślając fakt, iż Białoruś jest włączona do Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, lecz obecnie nie korzysta z oferty zwiększenia współpracy z powodu braku demokracji i rządów prawa w tym kraju, mimo nadziei białoruskich obywateli na zwiększenie współpracy z Unią Europejską,
 - 1. stanowczo potępia masowe ataki białoruskiego reżimu na media, dziennikarzy, członków opozycji, działaczy walczących o prawa człowieka i wszystkie osoby, które usiłują bez ograniczeń wyrażać krytykę Prezydenta i reżimu, objawiające się w przeprowadzanych według uznania aresztowaniach, brutalnym obchodzeniu się z więźniami, zniknięciach, politycznie umotywowanych prześladowaniach i innych aktach represji, które lekceważą podstawowe zasady demokracji i praworządności;
 - 2. wzywa władze Białorusi do zapewnienia, by wybory parlamentarne w dniu 17 października 2004 r. były wolne, uczciwe, równe, możliwe do rozliczenia i przejrzyste, oraz do zapewnienia tak wybranemu parlamentowi znaczących uprawnień, a także odrzuca jako niedemokratyczne kroki podjęte dla wyeliminowania głównych partii opozycji demokratycznej, w tym delegalizację Partii Pracy i udzielenie oficjalnego „ostrzeżenia” Białoruskiemu Frontowi Narodowemu, które może być pierwszym krokiem do jego delegalizacji;
 - 3. wzywa naród białoruski do udziału w zbliżających się wyborach parlamentarnych; stanowczo nalega na centralną komisję wyborczą, aby zapewniła wszystkim ruchom politycznym w kraju równy dostęp do komisji i takie same szanse wystawienia kandydatów; apeluje do rządu Białorusi o zezwolenie obserwatorom międzynarodowym na monitorowanie wyborów dla zagwarantowania, że są one przeprowadzane w wolny i uczciwy sposób; uznaje wielkie znaczenie tych wyborów dla przywrócenia demokracji na Białorusi i jej ponownego włączenia do międzynarodowej społeczności demokratycznej;
 - 4. uznaje próbę przedłużenia swej kadencji przez prezydenta Łukaszenkę poprzez referendum za kolejne potwierdzenie autorytarnego sposobu rządzenia przez niego krajem oraz wzywa go do poszanowania postanowień Konstytucji Białorusi dotyczących maksymalnej liczby kadencji prezydenta Republiki i do powstrzymania się od przeprowadzania referendum w tej sprawie;
 - 5. wzywa władze Białorusi do natychmiastowego zaprzestania szykanowania wszelkich instytucji edukacyjnych w kraju oraz poszanowania podstawowych reguł wolności akademickiej, autonomii nauczania i tolerancji w dziedzinie edukacji;
 - 6. wyraża najgłębszą troskę z powodu zamknięcia Europejskiego Uniwersytetu Humanistycznego, dobrze zorganizowanej instytucji akademickiej, która rozwinęła znaczną współpracę kulturalną z krajami UE i urzeczywistnia zasady wolności akademickiej i autonomii nauczania; wyraża podobną troskę z powodu zamknięcia szkoły Jakuba Kolasa, jedynej szkoły średniej, w której wszystkich przedmiotów nauczano w języku białoruskim;

7. wzywa władze Białorusi do natychmiastowego zwolnienia Walerego Lewoniewskiego, Aleksandra Wasiljewa i Michaiła Larynicza, a także wszystkich innych więzionych przeciwników politycznych reżimu;
8. przyjmuje z zadowoleniem decyzję Komisji Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka o powołaniu Specjalnego Sprawozdawcy do spraw sytuacji praw człowieka na Białorusi oraz postawienie za cel opracowania programu edukacji o prawach człowieka dla wszystkich grup społeczeństwa;
9. wzywa władze Białorusi do poszanowania praw związków zawodowych, a w szczególności prawa do stowarzyszania się zagwarantowanego ratyfikowaną przez Białoruś konwencją MOP;
10. podkreśla kolejny raz, że dalszy rozwój stosunków UE z Białorusią będzie zależeć od postępu w demokratyzacji i reformowaniu kraju;
11. wzywa Radę Prezydencji UE do wywarcia na Białoruś nacisku w celu zezwolenia na wysłanie przez Parlament Europejski delegacji do obserwowania wyborów 17 października 2004 r. i stworzenie warunków do niezależnego obserwowania wyborów;
12. nalega na Komisję, by uczyniła ona jak najwięcej dla obecnych oddolnych programów bezpośredniej wymiany pomiędzy białoruskimi gminami zamieszkałymi przez dzieci z Czernobyla i niektórymi gminami z Państw Członkowskich UE; wzywa w związku z tym do stworzenia specjalnej struktury dla wsparcia tych gmin białoruskich, szczerze oddanych wartościom demokratycznym;
13. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, parlamentom i rządów Państw Członkowskich, rządowi i parlamentowi Białorusi oraz Zgromadzeniom Parlamentarnym OBWE i Rady Europy.